

ČINNOSŤ MESTSKÉHO MÚZEA V ROKU 2019

VÝSTAVA „FOTOGRAFIE A KRÁSY DREVA“

Koncom roka 2018 bola otvorená výstava *Fotografie a krásy dreva* Jiřího Tomisa zo Starej Turej, ktorá bola pre neutíchajúci záujem návštevníkov predĺžená až do 15. marca 2019. Na výstave, ktorú videlo viac ako 300 návštevníkov, sa nachádzalo vyše 80 fotografií zachytávajúcich ľudí z rôznych končín sveta i zábery zo života na lodiach, na ktorých Jiří Tomis ako námorný dôstojník strávil veľkú časť svojho života. Okrem fotografovania sa venuje i rezbárstvu – vyrába neobyčajné šperkovnice, malé i veľké sošky. Niektoré z jeho umeleckých výtvorov boli taktiež vystavené v múzeu. Výstavu dopĺňal veľký detailný drevený model legendárnej švédskej lode Wasa.

NOC MÚZEÍ A GALÉRIÍ 2019

V rámci celoeurópskeho podujatia Noc múzeí a galérií, ktoré v roku 2019 pripadlo na 18. máj, sme pre návštevníkov pripravili filmový maratón a dve špeciálne výstavy, ktorých spoločnou tematikou bol *život kopaničiarov*. Na **výstave „Staroturianske kroje“** mohli návštevníci vidieť desiatky originálnych častí tradičného „turanského“ odevu. Vystavené boli kroje mužské i ženské, sviatočné i pracovné, detské košielky, zimné kabátiky, ručníky, vlniaky, čižmy, odev nevesty i ženicha. Výstavu dopĺňali historické fotografie obyvateľov Starej Turej v tradičných odevoch. Druhou bola **výstava fotografií „Ľudia z kopaníc“**, ktorá dokumentovala život kopaničiarov v 80-tych rokoch minulého storočia – ich každodennú prácu, skromné príbytky, záľuby, radosti i starosti. Autorom fotografií je Miroslav Pokorný. Počas celého podujatia sme premietali krátkometrážne dokumentárne filmy a filmové šoty z

archívu Slovenského filmového ústavu. Snímky z rokov 1947 – 1981 zachytávajú život v meste a na kopaniciach.

Obe výstavy boli otvorené až do 31. júla 2019 a do priestorov mestského múzea si ich prišlo pozrieť viac ako 400 návštevníkov, vrátane niekoľkých zahraničných hostí. Srdečne ďakujeme všetkým, ktorí nám pomohli s prípravami – Jitke Durcovej, Jiřímu Tomisovi, Jánovi Valentovi a v neposlednom rade Miroslavovi Pokornému za možnosť vystaviť jeho unikátne zábery. Pri tejto príležitosti mestské múzeum vydalo i *Katalóg fotografií k výstave Ľudia z kopaníc – Miro Pokorný*, v ktorom nájdete viac ako 60 fotografií z výstavy s krátkym popisom. Zakúpiť ho môžete v mestskom múzeu alebo v informačnej kancelárii mesta.

Fotografie z výstavy
Ľudia z kopaníc

350. VÝROČIE UDELENIA JARMOČNÉHO PRIVILÉZIA

V roku 2019 mesto Stará Turá oslávilo dôležité výročie. Uplynulo už 350 rokov odvtedy, čo uhorský kráľ Leopold I. udelil Starej Turej jarmočné privilegium. Listina z 1. apríla 1669 umožňovala mestečku ročne konať šesť slobodných jarmokov a okrem toho týždenný trh v každú sobotu. Jarmoky sa konali v prvú nedeľu po Zjavení Krista (nedeľa po 6. januári), v nedeľu Judica (druhá nedeľa pred Veľkou nocou), na sviatok Nanebovstúpenia Krista (40. deň po Veľkej noci), na sviatok sv. Jána Krstiteľa (24. jún), v nedeľu nasledujúcu po sviatku sv. Michala archanjela (nedeľa po 29. septembri) a na sviatok sv. Kataríny (25. november).

Neskôr k nim pribudol aj siedmy jarmok. Na jarmoky chodili obchodníci a remeselníci z okolitých mestečiek – Čachtíc, Beckova, Sobotišťa, Nového Mesta n. V. i Myjavy. Beckovčania a Čachtičania tu mali vyhradené stále jarmočné miesta s možnosťou postaviť si šiatre. Na týždenných trhoch sa predávalo maslo, syr, ovocie, remeselnícke výrobky miestnych výrobcov a iný tovar. Výročné jarmoky a týždenné trhy sa konali na námestí, ktoré malo tvar „ulicovky“ (pozdĺž potoka). Príjmy z miestnych trhov a jarmokov plynuli do pokladne Starej Turej vo forme mýta.

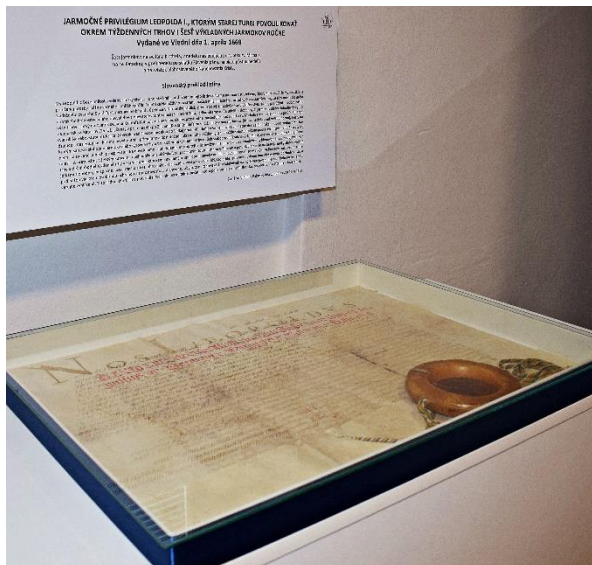
Pri príležitosti tohto výročia sme pripravili historickú slávnosť, ktorú sme spojili s podujatím Domu kultúry Javorina – Remeslá našich predkov. Rovnako ako naši predkovia pred 200 rokmi, ktorí oslávili okružle výročie Leopoldovej donácie veľkou

letnou veselicoú, i my sme v piatok 9. 8. zahájili veľkolepé oslavy.

Historická
slávnosť
Foto: Martin
Medňanský

Začali sa historickým sprievodom centrom mesta a pokračovali programom na Námestí slobody, v ktorom nechýbali žongléri a komedianti, divadelné vystúpenia, dobová hudba a rôzne atrakcie pre malých i veľkých – katova dielňa, zbrojnica a razba mincí.

Historická slávnosť, foto: Martin Medňanský

Jarmočné privilegium Leopolda I. z r. 1669

V Mestskom múzeu boli vystavené vzácne originály kráľovských výsadných listín mesta Stará Turá zo 17. a 18. storočia, medzi nimi i spomínané jarmočné privilegium Leopolda I. z roku 1669. Okrem toho tu bola pripravená i zaujímavá výstava o remeslách v Starej Turej. Návštevníkom priblížila najrozšírenejšie a najstaršie zdokumentované remeslá v Starej Turej, ako sú vareškárstvo, bryndziarstvo, mlynárstvo, obuvníctvo, čižmárstvo a ďalšie. Výstava bola v priestoroch múzea nainštalovaná až do 31. októbra 2019 a prišlo si ju prezrieť viac ako 400 návštevníkov, vrátane viacerých skupín žiakov ZŠ. Srdečne ďakujeme všetkým, ktorí nám poskytli či zapožičali vystavené predmety a fotografie – Eve Tomisovej, Jánovi Valentovi a Jánovi Zemanovi.

EVA KRISTINOVÁ – JEDNODUCHO KRAĽOVNÁ

Eva Kristinová oslávila 5. augusta 2019 vzácných 91 rokov. Časť svojho dospelovania strávila i na okolitých kopaniciach. Keď Evinej matke Anne Kristinovej chceli v r. 1944 Nemci odobrať deti na výchovu do ríše, utiekla s nimi cez Starú Turú na lubinské kopanice, kde im nezištne pomáhala jednoduchá rodina. Po vypuknutí SNP sa v tom čase len 16-ročná Eva pripojila k partizánskemu oddielu Hurban, kde pôsobila ako spojka.

Výstava venovaná významnej umelkyni Eve Kristinovej prostredníctvom archívnych fotografií predstavuje cestu jej umeleckej kariéry od absolútnych začiatkov, cez výrazné piliere jej hereckej dráhy až po kreácie stvárnené mimo divadelného javiska – pred televíznou či filmovou kamerou. Poznáme ju ako Bičianku z doliny, Bačovú ženu, Matku Guráž, Lukreciu Borgiu, Lady Macbeth, Máriu Tudorovú, aj ako skvelú interpretku ľudových balád a Hviezdoslavovej poézie. Je nositeľkou vyznamenania Rad Ľudovíta Štúra I. triedy za mimoriadne zásluhy v oblasti rozvoja slovenského divadelného umenia a kultúry. V priestoroch mestského múzea bola výstava nainštalovaná od 12. novembra do 19. decembra 2019. Počas trvania výstavy sme pre skupiny premietali film s Evou Kristinovou – Bičianka z doliny (1981), ktorý je adaptáciou rovnomenného románu Zuzky Zgurišky o myjavských kopaničiároch. Výstavu navštívilo viac ako 200 ľudí.

(V spolupráci s Divadelným ústavom v Bratislave; autor výstavy: Karol Mišovic, grafické riešenie: Viera Burešová)

REGIONÁLNY FESTIVAL 20. ROČNÍKA MEDZINÁRODNÉHO FILMOVÉHO FESTIVALU JEDEN SVET

V dňoch 29. a 30. novembra 2019 sa v Mestskom múzeu v Starej Turej uskutočnil regionálny festival 20. ročníka Medzinárodného filmového festivalu dokumentárnych filmov Jeden Svet na Slovensku. Tento festival je projektom neziskovej organizácie Človek v ohrození a vznikol v roku 1999. Na festivale sa premietajú filmy zaoberajúce sa ľudskými právami, sociálnymi otázkami, životným prostredím, životným štýlom a i. Téma tohto ročníka znela: „Stratení v súčasnosti“. Festival sa v r. 2019 konal v Bratislave od 9. do 13. októbra. Následne sa do projektu mohli začať zapájať aj záujemci v regiónoch. V mestskom múzeu sme filmy z MFF Jeden svet premietali pravidelne, ale filmový festival sme tento rok organizovali prvýkrát.

Podarilo sa nám zakúpiť licencie aj takých filmov, ktoré bežne pre regióny k dispozícii nie sú – napr. dlhoočakávané dokumenty **Ukradnutý štát (2019)**, **Skutok sa stal (2019)** či **Kibera – príbeh slumu (2018)**. Okrem premietaní sme pre návštevníkov pripravili príjemné sprievodné aktivity – **ochutnávku medailových vín vinárstva Čachtické chotáre** a **ochutnávku vysoko-kvalitných pravých a bylinných čajov**. Pre návštevníkov celého festivalu sme prichystali aj malý darček. Mimoriadne nás potešil veľký záujem, prvý deň festivalu bol vypredaný a druhý deň nám zostalo len zopár voľných miest. Srdečne ďakujeme všetkým, ktorí sa festivalu zúčastnili a dúfame, že s nami strávili príjemný víkend. V neposlednom rade veľmi pekne ďakujeme všetkým, ktorí pomáhali počas prípravy a organizácie podujatia: Gabriela Hučková, Boris Toman, KC tu. a vinárstvo Čachtické chotáre.

(Partner podujatia: Človek v ohrození, n. o.)

NÁVŠTEVNOSŤ MÚZEA

Každý rok prichádza do mestského múzea mnoho záujemcov o históriu nášho mesta. Okrem prehliadok stálych expozícií sa snažíme pre návštevníkov pripraviť rôznorodý program – výstavy zamerané na históriu, tradície a zvyky v Starej Turej, výstavy fotografií, premietania, besedy pre deti a i. V roku 2019 k nám zavítalo takmer 1500 návštevníkov. Prichádzajú k nám i návštevy zo zahraničia – v roku 2019 sme tu vítali hostí z Poľska, Nemecka, Švédska, Kuby i zo

susedných Čiech. Dňa 30. mája bol v priestoroch nášho múzea udelený titul *Richtár turanských rodákov žijúcich v Bratislave* RNDr. Pavlovi Sadloňovi, ktorému dňa 2. januára 2020 udelila prezidentka Slovenskej republiky štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra II. triedy za mimoriadne zásluhy o rozvoj v oblasti školstva. V júni múzeum navštívili účastníci V. medzinárodného výtvarného sympózia (v hoteli Lipa) a konalo sa tu verejné stretnutie primátora Starej Turej s občanmi. V rámci festivalu Divné veci sa v múzeu konala diskusia s primátorom Bratislavy Matúšom Vallom a premietanie dokumentárneho filmu *Free Solo* (2018).

Pre Jednotu dôchodcov a Klub dôchodcov zo Starej Turej i Jednotu dôchodcov zo Senice sme zorganizovali niekoľko premietaní starých filmových záberov mesta i filmov československej kinematografie. Pre verejnosť premietame od júla 2018 dokumentárne i hrané filmy v našej premietacej miestnosti, ktorá v súčasnosti v Starej Turej viac-menej supluje činnosť kina. V roku 2019 sme premietali jedenásť filmov: dokumenty z trilógie *Tajomné Karpaty* (2017), dokumentárne filmy *Až príjde válka* (2018), *Free Solo* (2018), *Sakawa* (2018) či hrané filmy *Bohemian Rhapsody* (2018), *Pivnica* (2018) a i.

**Diskusia s primátorom Bratislavy
Matúšom Vallom**

Počas celého roka nás navštevujú žiaci zo základných a stredných škôl, ktorí v múzeu spoznávajú históriu nášho mesta. Okrem prehliadok stálej expozície školám ponúkame aj iné vzdelávacie aktivity: prezentácie s videoukážkami na rôzne témy (Mesto Stará Turá, Remeslá, Tradičné odevy, Premeny Starej Turej na fotografiách, Včelárstvo a i.), Stará Turá vo filme – premietanie filmových záberov z r. 1943 – 1981 a takisto premietania zaujímavých a poučných dokumentov, ktorá sa venujú poznávaniu prírody a prírodných procesov i ekológii a ochrane prírody. V predvianočnom období nás každoročne navštevujú žiaci zo základných škôl, s ktorými sa rozprávame o tradíciách a zvykoch, ktoré naši predkovia dodržiavali v období adventu a Vianoc. V jednotlivých regiónoch i dedinách mali tieto zvyky drobné odlišnosti. Naši návštevníci však už vedia, aké obyčaje boli typické pre náš kraj na Barboru, na Luciu, na Mikuláša, na Štedrý deň i na Prvý a Druhý sviatok vianočný. V roku 2019 mestské múzeum navštívilo takmer 300 žiakov.

OCHRANA A NADOBÚDANIE ZBIERKOVÝCH PREDMETOV

Okrem organizovania výstav a podujatí mestské múzeum naďalej pokračuje v postupnom digitalizovaní písomných dokumentov, fotografií a filmov, v prekladoch dokumentov z cudzích jazykov do slovenčiny či v zabezpečovaní odborného ošetrovania a reštaurovania exponátov múzea v externom prostredí. V roku 2019 prešlo digitalizáciou niekoľko stoviek fotografií, sklenených negatívov fotografií a diapozitívov, ošetrovaním prešla celá zbierka tradičných odevov, zreštaurované boli viaceré písomnosti z 19. storočia, truhlice, kolovraty a iné. **Do zbierky mestského múzea aj tento rok pribudli vzácne predmety a publikácie, ktoré nám darovali ľudia zo Starej Turej a okolia. Chceli by sme preto poďakovať Jánovi Baslerovi, Vladimírovi Bielčíkovi, Miroslavovi Hargašovi, Dušanovi Hrnčířikovi, Ondrejovi Hurtoňovi, Milanovi Kavickému, Antonovi Kolárovi, Petrovi Pollákovi, Igorovi Skurskému, Vilme Truhlíkovej a p. Železníkovej. Úprimná vďaka patrí i priateľom a podporovateľom Mestského múzea v Starej Turej, ktorí i v roku 2019 prispeli k rozvoju činnosti múzea – Gabriele Hučkovej, Petrovi Pechovi a Jiřímu Tomisovi.**

Mgr. Lucia Poľanská
Mestské múzeum Stará Turá

